

EGLĖ PLYTNIKAITĖ
NEMATOMI

© Eglė Plytnikaitė • Ilustracijos, tekstas, 2016

Kalbos redaktorė Dalia Bazelytė

Maketuotoja Viktorija Leleivė

Spausdino UAB „Petro ofsetas“, Naujoji Riovonių g. 25C, 03153 Vilnius

Projekto rėmėjai

Projekto partneris

ISBN 978-609-408-912-1

„Įsivaizduok, jei pasaulyje nebelyktų sekso pirkėjų, visa ši industrija sugriūtų tą pačią akimirką.“

E. E.

Prostitucija visuomet kelia daug visuomenės diskusijų ir yra apipinta įvairiais mitais bei prietarais. Mes visi žinome, kas tai yra, tačiau ką galime pasakyti apie prostitucijoje esančius žmones? Kaip ten patenkama? Kodėl žmonės pasirenka šį kelią? Ar jie gali pasitraukti kada panorėję? Ar tai išvis yra pasirinkimas?

Ieškodama atsakymų į šiuos bei kitus klausimus, aš pradėjau bendrauti su įvairiais prostitucijoje esančiais ar buvusiais asmenimis ir dokumentuoti jų taip retai girdimas gyvenimo istorijas. Šioje knygoje pateikiamos keturios Lietuvoje gyvenančių moterų pasakojimais paremtos istorijos, kuriose jos atvirai ir nuoširdžiai kalba apie savo patirtis prostitucijoje.

Apie prostituciją bei prekybą žmonėmis Lietuvoje garsiau kalbėta iškart po nepriklausomybės atkūrimo. Tai buvo metas, kai daugybė modelių agentūrų atstovais apsimitusių *sutenerių* keliavo po šalį, kviesdami jaunas ir naivas merginas tapti super modeliais Vakarų Europoje.

Daugybė išvykusių merginų dingo be žinios ir vaikščiojo ne podiumu, o purvinais viešnamų koridoriais. Žmonės buvo išgąsdinti, socialinės reklamos skatino būti atsargiems arba „jie parduos tave kaip lėlę“ ir nusikaltėliai tyliai pasitraukė.

Bėgant laikui atrodė, kad problema išspręsta ir įspėjimai nutilo. Tuo tarpu *suteneriai* įsikūnijo į naują, žavesnį ir asmenišką personažą – jie sugrįžo kaip *mylimieji*^{*}, nepakeičiami šiuolaikinės prekybos žmonėmis elementai. Jie mezga santykius su jaunomis ir pažeidžiamomis moterimis, surenka apie jas visą reikiamą informaciją ir, atėjus tinkamai progai, parduoda jas, kontrolei pasitelkdami fizinį ir psichologinį smurtą.

* angl. *loverboys*

MARGARITA

- Kokia buvo tavo šeima?- klausiu šalia manęs susigūžusios Margaritos.

- Nežinau, prasta. Abu mano tėvai buvo alkoholikai ir gerdavo praktiškai kasdien. Jei kurią dieną ir būdavo blaivūs, tai žinodavau, kad pinigų jau visiškai nebeturi ir eis mano stalčius kraustyti, ieškoti gal aš turiu kažką pasislėpus. Žinai, aš susirasdavau kaime kokių pagalbinių darbų – ravėdavau, turguj daržoves pardavinėdavau, tai pasitaupydavau mokyklai ar dar kam ir jie žinodavo, kad aš pinigų turiu pasislėpus. Iš pradžių gražiai prašydavo, kad atiduočiau, bet jei neduodavau, visus daiktus apversdavo ir vis tiek atimdavo. Po vieno tokio baliaus iš mano pinigų, tėvą pasikoręs miškely radom. Tada jau visai blogai namie buvo,- pasakoja Margarita.

Smulki, baltapūkė, vaikiškai lygios odos mergina, veriančiai mėlynomis akimis, atrodo gerokai jaunesnė nei yra iš tikrųjų. Patikėti, kad ji jau suaugusi padeda tik jos sodrus, žemas balsas ir kraupi gyvenimo istorija.

Margaritai buvo šešiolika, kai ji sutiko ir įsimylėjo savo būsimąjį *sutenerį* Tomą. Aštuoniolikos ji paliko savo girtaujančių tėvų namus ir išsikraustė gyventi pas jį, tikėdamasi susikurti geresnį gyvenimą. Porai trūko pinigų, tad Tomas pasiūlė kartu padirbėti Olandijoje.

– Žinai ką jie sako... Kad namus tvarkysi, vaikus prižiūrėsi, bet darbas kitas buvo...– nuleidžia galvą Margarita.

Margarita buvo išprievartauta dar automobilyje, pakeliui į Olandiją. Tomo draugai perspėjo, kad nei priešintis, nei verkti nėra prasmės, nes niekas tikrai nežada jai padėti. Atvykus vaikinai jai aprodė Raudonųjų žibintų kvartalą, pristatė kelis porno filmus ir be užuolankų paaiškino, ką ji turės daryti.

– Tu neįsivaizduoji, kiek aš verčiau. Žinojau, kad bus žiauru ir aš nieko negaliu padaryti,– pasakoja ji.

Margarita bandė bėgti, tačiau už tai buvo sumušta iki sąmonės netekimo. Fizinės bausmės buvo nuolatinis atsakas į bet kokį jos nepaklusnumą, prašymus ar ašaras. Margaritą pardavę vyrai mėgino galutinai ją palaužti ir įbauginti taip, kad ji nebedrįstų net kalbėti be jų leidimo.

– Mane visą laiką pykindavo ir aš kasdien vemdavau. Atsimenu, visą kūną skaudėdavo taip, kad pajudėt negalėdavau. Tada duodavo uostyti kažkokių miltelių, kad atsigaučiau ir visą apsvaigusią į tą langą vesdavo,– sako ji.

Margarita nedrįso pasiskųsti nei viešnamį lankusiai policijai, nei socialinėms darbuotojoms, nes nuolatos matė, kaip jie draugiškai spaudžia rankas ją talžantiems *suteneriams*, tuo tarpu ji kasdien turėdavo aptarnauti milžiniškus kiekius vyrų ir patyrė daugybę fizinių sužalojimų. Kurį laiką Margarita buvo tikra, kad būtent taip ir mirs, iki vieną naktį ją prižiūrėjęs sargas pamiršo užrakinti duris ir jai pavyko pabėgti.

Šiuo metu Margarita didžiausią dėmesį skiria savo fiziniams sužalojimams, tačiau jos psichologinės traumos atrodo gerokai rimtesnės. Ją persekioja nesibaigiantys naktiniai košmarai bei panikos priepuoliai, gatvėje vaidenasi buvusių *sutenerių* ir klientų veidai ir ji jau nebegali įsivaizduoti savo gyvenimo be raminamųjų.

Niekuomet neapleidžianti baimė Margaritai kliudo ir darbo paieškose. Prieš kurį laiką atlydėjusi ją į darbo pokalbį viename senamiesčio restorane, nebegalėjau jos įkalbinti žengti į vidų. Restorane esantys vitrininiai langai jai priminė praeitį ir akimirka ji patikėjo, kad sugrįžo į savo košmarą Raudonųjų žibintų kvartale.

Tačiau Margarita išgyveno. Ši smulkutė, pažeidžiama mergina, kurią *suteneriai* vadino *maža šiukšlyte*, sugebėjo atlaikyti ilgus teismus ir nusiūsti savo skriaudėjus į kalėjimą. Deja, tai neišgydė jos patirtų sužalojimų ir ji vis dar dreba eidama pro stiklines parduotuvių vitrinas.

– Žinai, būna gyvenime dalykų, kurių net labai norėdamas negali pamiršti, – sako Margarita ir prarija dar vieną piliulę.

NATALIJA

– Ką tu galvoji apie savo buvusius klientus?– klausiu priešais mane sėdinčios juodaakės Natalijos.

– Nekenčiu aš jų, išsigimėliai kažkokie. Ir Vilniaus dėl jų nekenčiu, paskui sutinki juos gatvėj, tai taip šlykštu pasidaro. Įsivaizduoji, jie net pas mane besilaukiančią atvažiuodavo. Niekas jiems nerūpėjo. O kai Rygoj gyvenau, mane gi nuo vienuolikos pardavinėt pradėjo. Dar visai vaikas buvau, o pirkėjų visada pilna būdavo,– pasakoja ji.

– Niekas neklausė, kiek tau metų?

– Baik tu, neįdomu jiems. Kuo jaunesnė – tuo geriau,– susierzina Natalija ir paprašo manęs perskaityti neseniai gautus dokumentus, nes pati taip ir neturėjo galimybės išmokti normaliai skaityti ar rašyti.

Natalija pasakoja, kad vienintelis gražus jos gyvenimo periodas buvo vaikystė, kurią ji praleido su seneliais.

– Labai mane seneliai mylėjo ir labai rūpinosi manim. Jei būčiau likusi su jais, mano gyvenimas visai kitoks būtų – ir namus dabar turėčiau, ir normalią šeimą, bet mama išėjo iš kalėjimo ir išsivežė mane. Pasiėmė pas save ir pas patėvį į Rygą, o jis išprievartavo mane dar vienuolikos, visai mažą. Papasakojau viską mamai, o ji nepatikėjo, tik apdaužė, kad nesąmones kalbu, tai aš apsiverkiau ir iš namų išėjau.

Viena gatvėje atsidūrusi vienuolikmetė kurį laiką nakvojo autobusu stotyje, o maistui užsidirbdavo prašydama išmaldos. Čia mergaitę užkalbino gerokai už ją vyresnis vyras ir pasiūlė savo pagalbą.

– Artiomus man pasakojo, kad gerą darbą turi, kad pasirūpins manim, kad dabar viskas bus gerai. Parsivedė pas save į butą, maisto visada parnešdavo ir aš, aišku, tikėjau. Po to sužinojau, kad jis užsidirbdavo vogdamas ir perpardavinėdamas daiktus ir dar, kad buvo narkomanas.

Pirmąją narkotikų dozę Natalija susileido vos vienuolikos. Tuomet pasaulis ėmė sukts gerokai greičiau ir visos jos problemos, gėda bei nerimas išnyko. Ji tapo priklausoma jau po pirmojo dūrio ir dozės pradėjo prašyti kasdien.

– Atsimenu Artiomui buvo žiaurios *lomkės*, vogt eit neturėjo jėgų, o dozės labai reikėjo. Tada jis į namus atsivedė krūvą draugų ir atidavė jiems mane vietoj pinigų. Po to jis man nuolat siūlydavo už dozę su vyrais miegot. Pamatė, kad taip labai lengvai užsidirbti gali, o aš jau priklausoma buvau ir sutikau.

Artiomus ieškodavo klientų baruose, vesdavosi juos namo ir siūlydavo jiems už pinigus permiegoti su Natalija, taip užsidirbdamas pragyvenimui. Kartu jie gyveno ketverius metus, iki Natalijai suėjo penkiolika ir ji suprato, kad yra išnaudojama. Susikrovusi daiktus mergina išvažiavo į Vilnių ieškoti savo mylimų senelių, tačiau atvykusi sužinojo, kad jie mirę ir vėl atsidūrė gatvėje. Į Vilnių Nataliją atlydėjo ir jos priklausomybės, tad netrukus ji susipažino su vietiniais narkomanais ir pradėjo verstis prostitucija stoties rajone, nes kito būdo išgyventi nežinojo.

– Taip ir gyvenom ten, nuo dozės iki dozės. Užsidirbi kažkiek ir viską iki paskutinio cento narkotikams išleidi. Sau mes ten nieko nenusipirkdavom ir nesusitaupydavom,– pasakoja ji.

Iš gyvenimo gatvėje Nataliją ištraukė socialinės darbuotojos. Jų paskatinta moteris pradėjo reabilitaciją ir po visų išbandymų bei nuopolių atrado savyje jėgų atsitiesti ir mokytis gyventi kitaip.

– Dabar aš tik noriu būti gera mama savo dukrytei, kad jai neatsitiktų taip, kaip man. O mano mama man dar kartais paskambina ir tu neįsivaizduoji, ką ji man šneka,– kraipo galvą Natalija.

– Ką ji sako, atsiprašinėja?

– Baik tu. Iš pradžių skambino ir sakė važiuot dirbt prostitute į Vokietiją. Įsivaizduoji, kokia motina gali tokius dalykus savo dukrai siūlyt, bet šitą aš dar galėjau atleisti. Tada, kai sužinojo, kad laukiuosi, siūlė parduot savo vaiką. Sakė aš tau surasiu moterį, kuri prižiūrės tave, gražiuose namuose gyvensi, visko turėsi, o to vaiko tau vis tiek nereikia. Po šito aš apie ją net galvot nebeneriu,– užbaigia Natalija, glėbyje tvirtai spausdama savo mažą dukrele.

A U D R A

Natalijos pasakojimai mane vis dažniau atveda į stoties rajoną. Užtenka čia praleisti vos keletą valandų, kad atsitiktinių praeivių ir mašinų fone išryškėtų visą parą veikiantis turgus, į kurį po darbų suguža trumpam nuo šeimų bei artimųjų pabėgę vyrai, išlaikantys ne tik gatvėje dirbančias moteris bei jų *sutenerius*, bet ir dosniai remiantys narkotikų verslą, nes didžioji dalis jų sumokamų pinigų yra išleidžiami tiesiog dar vienai dozei.

Automobiliai stoja prie šaligatvių ir santūriai praveria langus, merginos skuba prie jų ir tyliai derasi dėl kainos. Jei abi pusės sutinka, mergina šoka į vidų ir trumpam palieka nuvaikšiotą gatvę, tuo tarpu kitos yra parvežamos atgal ir toliau lėtai žingsniuoja šaligatviu ieškodamos naujų klientų.

Po kelių nesėkmingų bandymų pasikalbėti su gatvėje dirbančiomis merginomis aš sutinku Audrą. Vidutinio amžiaus moteris nenau-
doja makiažo, rengiasi itin paprastai ir atrodo it atsitiktinė praeivė,
tačiau stoties rajone ją matau dažnai, tad priėjusi paprašau ugnies
cigaretei ir lyg netyčia pasiteirauju, gal ji dirba.

– Dirbu,– linkteli ji.

Vakaras šaltas ir vėjuotas, tad pakviečiu ją išgerti kavos.

– Gerai, einam. Vis tiek darbo nėra,– atsako ji ir sparčiu žingsniu
pasuka artimiausio greito maisto restorano link.

Audra gatvėje dirba nuo 2008 metų. Per tą laiką ji tris kartus sėdėjo
kalėjime ir du kartus vos nemirė nuo perdozavimo. Nepaisant jos
liūdnos realybės, Audra yra labai atvira, charizmatiška ir tiesmu-
kiškai nuoširdi.

- Tai ką tu nori sužinot?– klausia ji susijaudinusi. Audra vis dar negali patikėti, kad kažkas yra susidomėjęs ne tik jos paslaugų kainynu.
- Daug ką,– šypsaisi. – Tu iš Vilniaus?
- Iš Vilniaus. Aš net „Mykolo Biržiškos gimnazijoj“ mokiausi, bet tik devynias klases baigiau,– ji kalba greitai, rankomis valgydama tortą.
- Kodėl metei mokyklą?
- Nes pradėjau vartot. Matai, mano mama buvo alkoholikė, o tėvas teisininkas. Po to mamą į kalėjimą uždarė, tiksliau pats tėvas ją ten ir įkišo, tada ir aš greit iš namų išėjau,– pasakoja ji, laižydama pirštus.
- Tėvas nebandė tavęs sulaikyti?
- Tai, kad jo niekad namie nebūdavo, jis visada dirbdavo. Išėjau ir viskas, niekas per daug ir neieškojo.

- Bendrauji su savo šeima dabar?
- Su seserim aš nesikalbu, o su tėvu kartais susitinkam, bet tik pasisveikinam.
- Jis žino, kad tu vartoji?
- Aišku ne. Man prie jo ir rūkyt būtų gėda,– pasipučia Audra, šiek tiek įžeista mano klausimo.
- Daug gatvėje dirbančių merginų vartoja?
- Visos čia narkomanės. Buvo kelios alkoholikės, bet dabar, kiek žinau, visos vartoja. Užsidirba kiek pinigų ir važiuoja tiesiai į taborą. Čia labai daug skirtingų moterų dirba – yra ir jaunų, ir senų. Kelios anksčiau verslininkės buvo, pinigų turėjo, bet pradėjo lošt ir va, dabar gatvėj dirba.

Kol kalbamės keli išgėrę vyrai prieina prie mūsų staliuko prašydami pinigų maistui. Audra nustumia juos šalin ir pasiskundžia:

- Durniai šitie, net neturi kiaušų pasakyt, kad vynui pinigus renka, o ne maistui. Niekada negalima meluoti, kai pinigų prašai, – ji rikteli tolyn svyruojantiems vyriškiams ir atsisukusi į mane pasakoja toliau.
- Jie ką tik iš kalėjimo parvažiavę, aš juos jau seniai žinau.
- Kada tu paskutinį kartą sėdėjai kalėjime?
- Mane prieš aštuonis mėnesius paleido, bet aš nieko rimto nepadariau, – kukliai šypsosi Audra.
- Kur tu jautiesi geriau – čia ar kalėjime?
- Gal kalėjime. Ten šilta visada, duoda maistą, patalynę, paketus. Aišku, pasiilgsti tos laisvės, nori kartais pasivaikšiot išeit, bet ten tikrai ne taip blogai, kaip daug kas galvoja.

- Būdama kalėjime taip pat vartojai?
- Ne, ten nėra kaip gaut ir nereikia. Pirmos dienos sunkios būna, o paskui pripranti.
- Ar bandei mesti narkotikus išėjusi iš kalėjimo?
- Tai kad neišeina taip. Grįžti į tą pačią vietą, pas tuos pačius žmones, žinai, kur dozę gaut ir eini. Turiu vieną draugą čia, gretimoj parduo-tuvėj, kuris vis sako: „Audra, mesk tu tą šūdą, nulipk nuo adatos“, bet aš galvoju, kad mesiu tada, kai pasieksiu dugną.
- Kur tu matai dugną?
- Nu, jei jau benamė būčiau, smirdėčiau, dirbt negalėčiau, kojos pūt pradėtų. Nesakau, kad dabar tų žaizdų ant kojų nėra, bet vaikščiot dar galiu.

Staiga restorano durys plačiai atsiveria ir pro jas įėję policininkai mėgina į lauką išvesti rėkaujančius pinigų prašytojus. Audra stebi juos kiek įsitempusi.

- Kaip tu sutari su policija? Gauni baudas?- klausiu, pajutusi jos įtampą.

- Gaunu, bet koks skirtumas, vis tiek aš jų nemoku. Paskutinį kartą, kai tikrinau, buvau skolinga 8000 eurų, bet čia prieš metus buvo, nežinau kiek dabar. Siūliau jiems atsėdėt už tuos pinigus, bet neleido,- ji kalba tyliai, viena akimi stebėdama policijos pareigūnus.

Policininkai išeina ir Audra vėl atsipalaiduoja ir nurimsta.

- Kokie yra tavo klientai?- klausiu, žiūrėdama į jos randuotas rankas.

- Visokie - nuo bankininkų su džipais iki visiškų susmirdėlių be dantų, bet dauguma jų vedę ir atvažiuoja čia prašyt *mineto*, - kikena Audra. - Čia ir trenktų visokių su fetišais gali prisiziūrėt. Prieš porą dienų atvažiavo toks turtingas diedas su kostiumu ir prabangia mašina, nusimovė kelnes ir liko sėdėt tik su prisegamom pėdkelnėm ir nėriniuotu diržu, įsivaizduoji?- juokiasi Audra. - Aišku, blogiausi tai visi tie prasmirdėliai, kurie nesiprausia. Po to valandą spjaudai, kad to skonio nebejaustum.

- Tau nebūna paprasčiausiai šlykštu su jais dirbti?
- Būna, bet mes, narkomanai kitaip mąstom. Reikia dozės ir dėl tų pinigų bet ką darai. Aišku, žmogaus tai nenužudyčiau, alkoholikai dažniau žmogžudžiais būna.
- Pasitaiko agresyvių klientų?
- Būna. Kai kurie čia bokso kriaušę nusipirkt atvažiuoja, o ne meilę. Sumoka tau, nusiveža į mišką ir spardo, kol pavargsta. Paprastai, mergos vienos kitom pasako apie tokius. Aš pavyzdžiui niekad nesėdu į mašiną, jei man veidas nepatinka, bet mane yra ir apvogę, ir žiemą nuogą iš mašinos išmetę. Aišku, kitom būna, kad ir labiau nepasiseka. Va, Gintarę nupirko prarabas savo brigadai, tai kitą dieną gatvėj negyvą radom. Linai plaučius peiliu subadė. Aišku, ji pas daktarus eit bijojo, tai įsimetė infekcija ir numirė. Kitos būna perdozuoja, gal ir man ryt taip bus, – ramiu balsu pasakoja Audra.

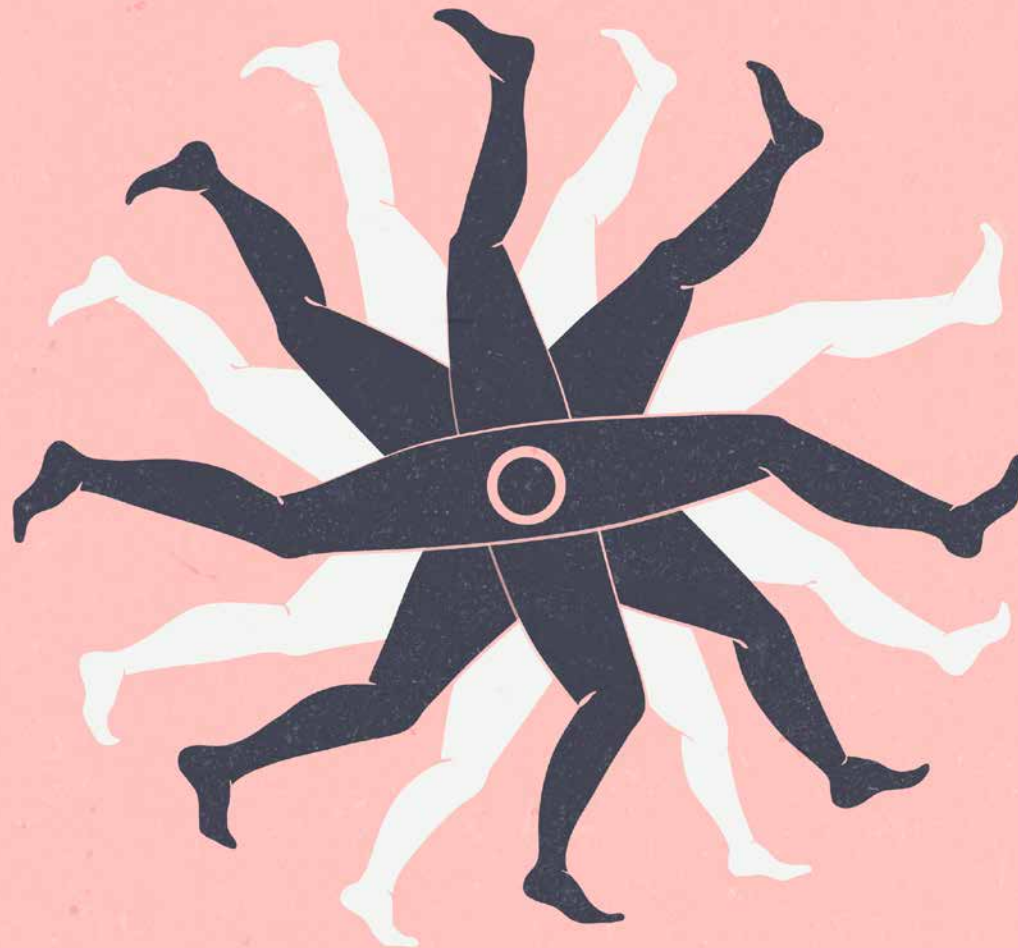
- Ar kas nors ieško jūsų skriaudikų?
- Baik tu, kam mes įdomios?
- Tačiau tu moki už apsaugą?
- Moku vienam vyrui 10 eurų už dieną.
- Ką už tai gauni?
- Į snukį negaunu. Va, viena nesusimokėjo, tai dabar vaikšto visa ištinus, tik akys kaip kamuoliai ant kaktos išokę.
- Ar norėtum palikti gatvę ir gyventi taip, kaip tavo seserys?
- Turėt tokį normalų gyvenimą? Gal ir norėčiau, gerai būtų.

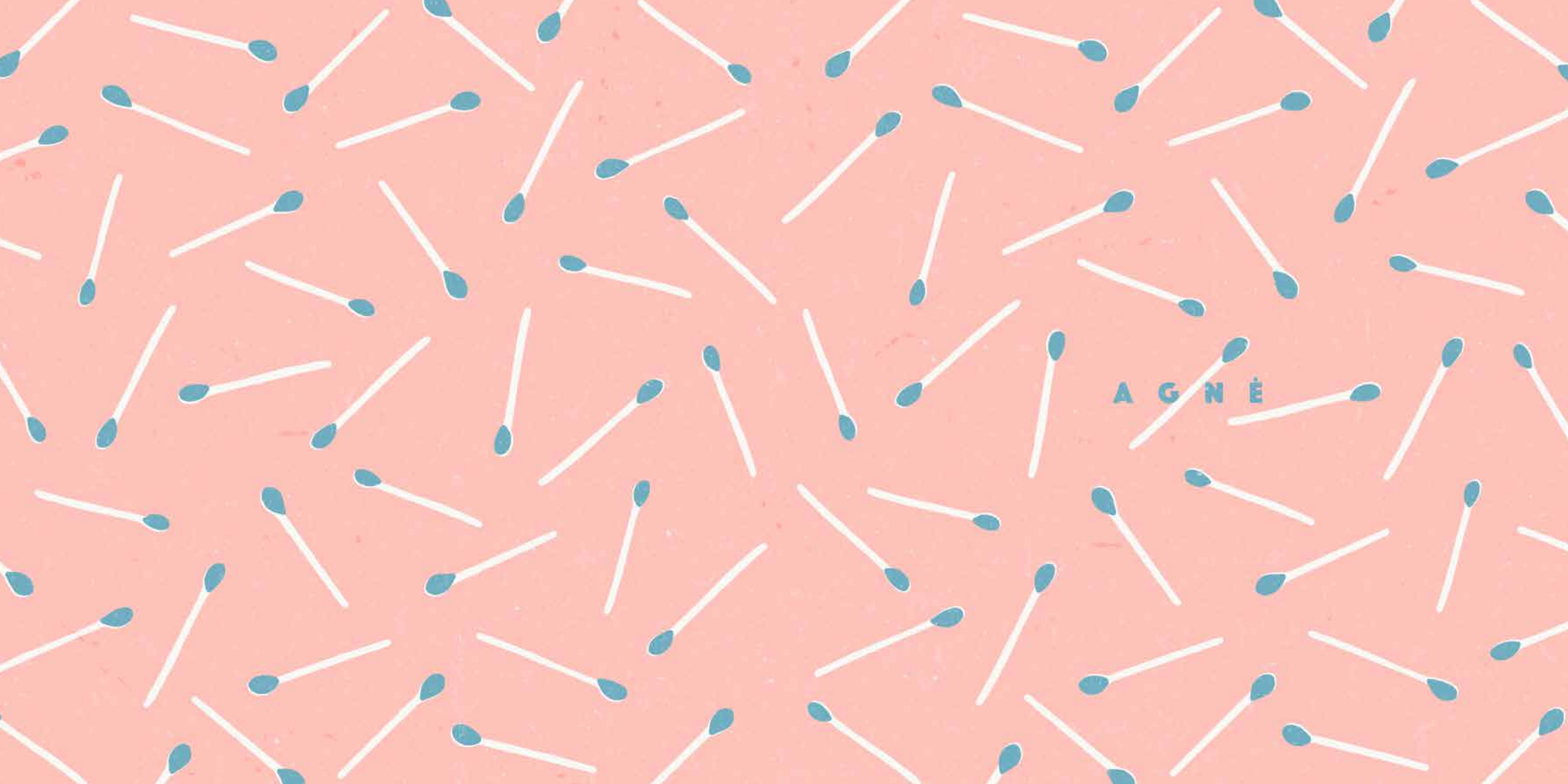
Nors ir norėtų, tikėti realia galimybe palikti gatvę Audra nelinkusi. Susirasti oficialaus darbo ji negali, nes didžioji dalis jos pajamų būtų nuskaičiuota antstolių, o likusių pinigų nepakaktų pragyvenimui. Kita problema yra narkotikai, kuriuos mesti, savo aplinkoje matant vien narkomanus, nėra taip paprasta.

– Yra kaip yra,– gūžteli pečiais Audra ir atsiprašo, kad jau turi eiti į susitikimą su vienu savo nuolatinių klientų.

Atsisveikinant ji mane stipriai apkabina ir šypsosi:

– Žiūrėk, čia mano telefono numeris, jei tik ko reikės – skambink. Tik jei atsilieps vyras, nieko nesakyk, nes bus mentas ir aš vėl kokioj bėdoj būsiu. Jei bus išjungtas, žinok, kad manęs jau nėra. Nu, tai iki,– ji pamojuoja ir nubėga laukiančio automobilio link.

AGNÈ

- Nepaisant to, kad man buvo labai gėda, aš buvau pasiruošusi kovoti iki galo ir nubausti jį, už tai ką man padarė,- pasakoja Agnė.

- Kiek laiko užtruko teismai?

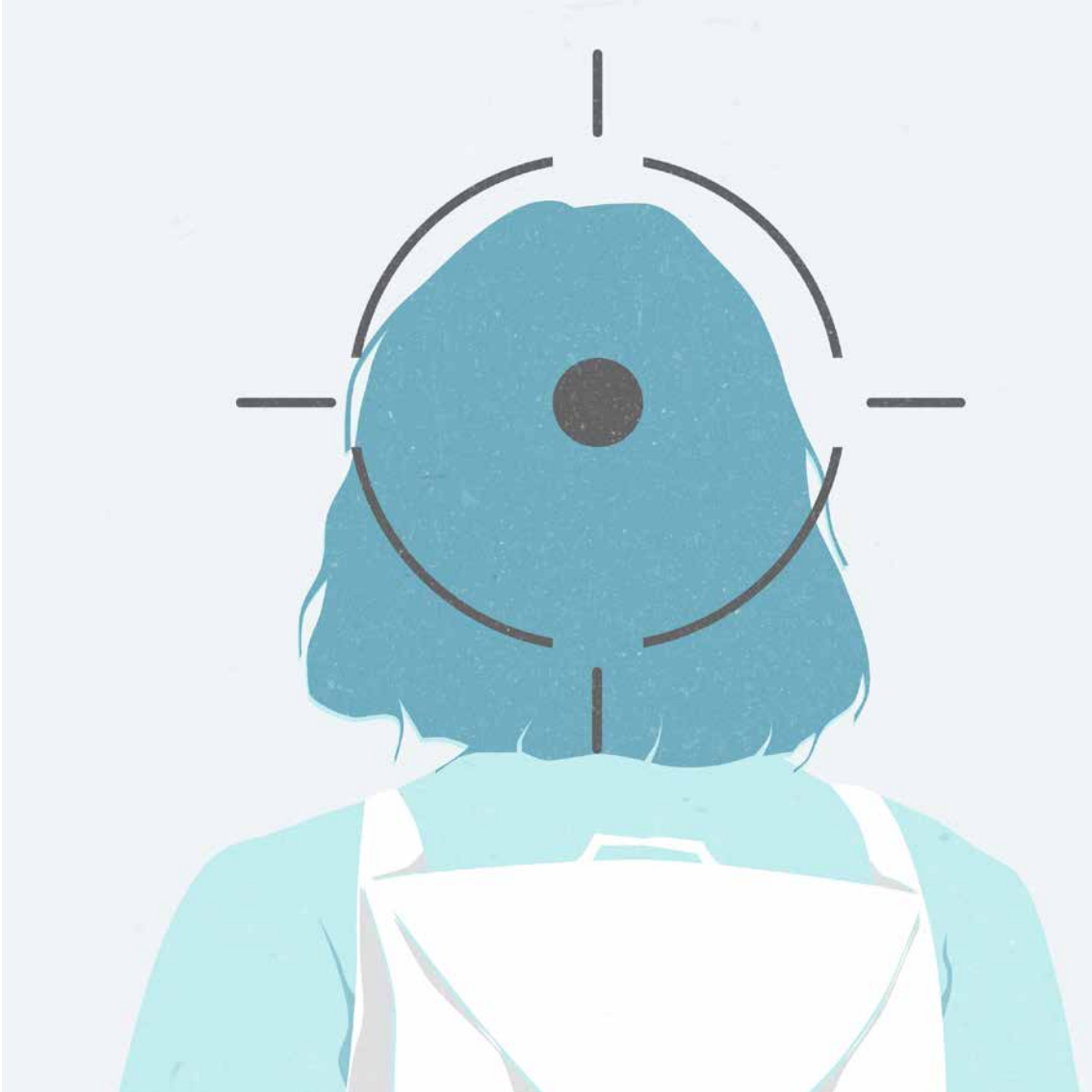
- Septynis metus, gali įsivaizduoti?

- Jei nuoširdžiai, nelabai.

Septyneri metai kovos teismuose, siekiant įrodyti, kad buvęs mylimasis laikė tave uždarytą ir privertė užsiiminėti prostitucija, girdint jo grasinimus, kad jei nenutiksi jis nužudys ne tik tave, bet ir visą tavo šeimą. Septyneri metai pašaipų, kad tapai prostitucijos auka ir nuolatiniai įžeidinėjimai, kad tai tavo pačios kaltė. Agnė sako, kad po šios patirties nebebijo nieko, nes vargu, ar gali sugalvoti, ką nors baisiau.

Agnė buvo pirmo kurso universiteto studentė, kai sutiko vyresnį, intelektualų ir labai žavingą vyrą vardu Marius. Pora kartu buvo jau pusmetį, kai Agnė pradėjo ieškoti darbo ir Marius jai pasiūlė savo pagalbą. Jis sumokėjo už ajuvedinio masažo kursus ir skatino ją pradėti savo verslą. Idėja atrodė puiki, jos įgyvendinimui tetrūko šiek tiek pinigų masažo kabinetui.

Agnei nepavyko gauti paskolos iš banko, tad Marius pasiūlė pasiskolinti iš vieno jo draugų. Mergina pasirašė ranka surašytą dokumentą, patvirtinantį, kad ima 10 000 eurų paskolą ir pateko tiesiai į seniai planuotus *sutenerių* spąstus. Jau kitą dieną Marius užrakino ją savo bute ir pranešė, kad dabar laikas atidirbti už pasiskolintus pinigus, nors pastarųjų ji taip ir nebuvo mačiusi. Iš pradžių Agnė tikėjo, kad dirbs masažuotoja, tačiau Marius paskelbė, kad ji teiks sekso paslaugas.

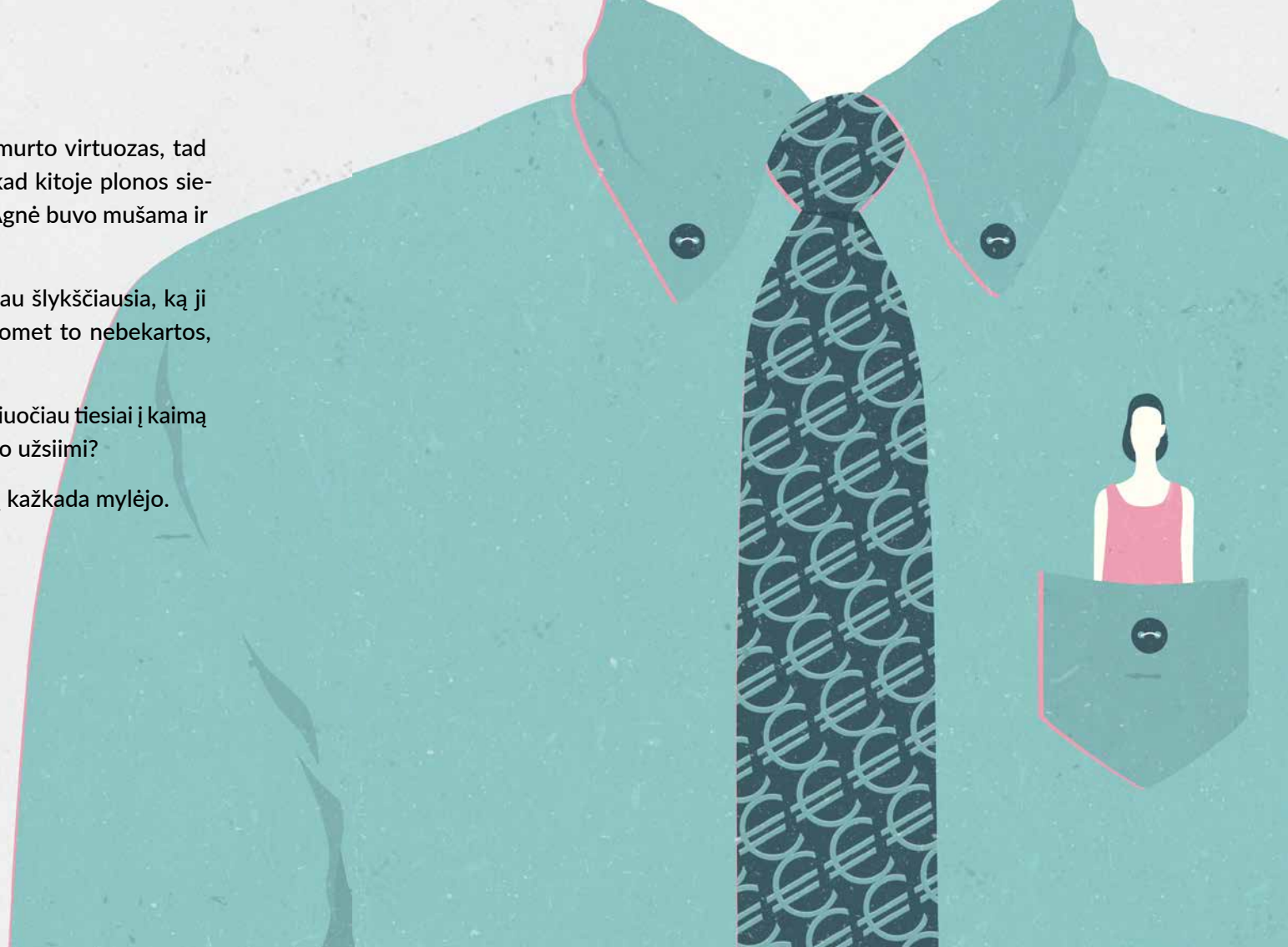

Marius buvo tikras fizinio ir psichologinio smurto virtuožas, tad atėjęs pirmam klientui, Agnė puikiai žinojo, kad kitoje plonos sienos pusėje jis klausosi kiekvieno jos žodžio. Agnė buvo mušama ir gąsdinama, tad sutiko daryti tai, kas liepta.

Klientui išėjus, ją beprotiškai pykino. Tai buvau šlykščiausia, ką ji kada nors buvo dariusi ir ji klykė, kad niekuomet to nebekartos, tačiau Marius tik nusišypsojo ir įspėjo:

– Aš viską nufilmavau, tai gal nori, kad dabar važiuočiau tiesiai į kaimą pas tavo religingą tėvelį ir parodyčiau jam, kuo užsiimi?

Agnė buvo spąstuose. Ji tapo verge vyro, kurį kažkada mylėjo.

Agnė buvo įkalinta tris ilgus mėnesius. Visą tą laiką Marius kontroliavo kiekvieną jos žingsnį ir be gailėsčio baudavo už blogą elgesį.

– Turėtum džiaugtis, kad nepardaviau tavęs į kokį viešnamį Vokietijoje, kaip padariau su kitom, – jis nuolatos primindavo apie savo tyrą širdį talžydamas diržu.

Laikui bėgant, Agnė priprato prie nuolatinio fizinio smurto ir pareiškė, kad geriau bus spardoma, bet klientų nebeaptarnaus. Ji tikėjosi, kad taip taps Mariui nebereikalinga ir jis ją paleis, tačiau jo pasiūlymas buvo kiek kitoks – surask, kas dirbs vietoje tavęs, ir gali eiti, kur nori.

Agnė buvo išlaisvinta kai vieną dieną į butą atėjo klientu apsimetęs policininkas. Nepaisant surakintų rankų, ji jautėsi laisvesnė, nei kada nors anksčiau ir buvo pasiryžusi kovoti.

Prasidėjus teismams, Agnė sužinojo, kad ji nebuvo vienintelė Mariaus kontroliuojama mergina. Apsimetinėdamas sėkmingu verslininku jis valdė nemažą kiekį moterų tiek Lietuvoje, tiek užsienyje, tačiau tik nedidelė dalis jo aukų išdrįso pasisakyti teismuose, tuo tarpu Mariaus verslas klestėjo. Jis galėjo samdytis brangiausias advokatus ir kvailinti teisėjus, tuo pačiu metu ieškodamas naujų aukų.

Kurį laiką situacija atrodė beviltiška, tačiau Agnė nepasidavė ir po septynerių ilgų metų buvo surinkta pakankamai įkalčių, kad Marius atsidurtų kalėjime.

– Nepaisant to, kad man yra labai gėda, jog buvau tokia naivi ir kvaila, aš tikiuosi, kad mano istorija pamokys kitas merginas ir jos nekartos mano klaidų, – savo pasakojimą baigia Agnė ir paprašo manęs, kad apie tai daugiau nekalbėtume.

Nors šios istorijos labiau primena siaubo filmus, o ne tikrą gyvenimą, dauguma čia aprašytų moterų yra tos laimingosios, kurioms pavyko ištrūkti ir atsigauti po to, ką patyrė. Deja, daugybė prostitucijos ir prekybos žmonėmis aukų taip ir lieka nematomos, nes jų burnos yra tvirtai užčiauptos *sutenerių*, baimės ir gėdos. Negana to, net išdrįsę kreiptis pagalbos, jos dažnai nežino, kur eiti, nes šiuo metu Lietuvos Caritas yra vienintelė organizacija šalyje, teikianti pagalbą nuo prostitucijos bei prekybos žmonėmis nukentėjusiems asmenims.

Lietuvos Carito programą „Pagalba prostitucijos ir prekybos žmonėmis aukoms“ 2001 metais įkūrė Kristina Mišinienė. Pradėti šią programą pasiūlė į Lietuvą atvažiavę organizacijos partneriai iš Vokietijos, kurie papasakojo, kad Vokietijos viešnamiai yra pilni prievarta iš Lietuvos atvežtų merginų ir klausė, kodėl niekas dėl to nedaroma. Per penkiolika savo darbo metų Kristina sukūrė visoje Lietuvoje veikiančią pagalbos tinklą ir sutiko per 3000 nukentėjusių asmenų, tačiau ji teigia, kad realūs skaičiai yra gerokai didesni.

Susitikimą su manimi Kristina įterpia tarp teismo posėdžio ir nukentėjusiosios lankymo ligoninėje, tačiau net mūsų pokalbio metu, jos telefonas nuolatos skamba.

- Įtemptas dabar laikas, - prisipažįsta ji.
- Būna kitoks?
- Tiesą sakant ne, - šypteli Kristina ir paragina eiti prie reikalo.

- Ar dirbant jums nesusidaro įspūdis, kad patekimas į prostituciją dažnai yra labiau šalutinis kitų problemų reiškinys?

- Tikrai taip. Į prostituciją dažniausiai įtraukiami silpni, pažeidžiami, žemos savivertės asmenys. Jie negali patys apsiginti, neturi kam pasiskųsti, kartais neturi net elementarių socialinių įgūdžių. Aukomis labai dažnai tampa vaikų namų auklėtiniai, ankstyvą seksualinę prievartą, smurtą, skurdą patyrę žmonės. Kai jie patenka pas mus, mes turime dirbti ne tik su prostitucijos padariniais, bet ir kitomis jų traumomis, patirtomis dar vaikystėje.

- Apie prekybą žmonėmis Lietuvoje buvo daug kalbama po nepriklausomybės atkūrimo, tačiau po to kalbos pamažu nurimo. Kaip jūsų nuomone keitėsi aukų iš Lietuvos skaičius?

- Kai pradėjau dirbti, Lietuvos moterys buvo masiškai vežamos į Ispaniją ir Italiją. Labai daug moterų ten dingo be žinios ir niekada nebegrįžo, o Ispanijos *suteneriai* turbūt yra vieni žiauriausių pasaulyje. Dar iki dabar padedame moteriai, kurios veidas ten buvo perpjautas nuo ausies iki ausies, nes ji mažai šypsojosi. Daug ten išvežtų mergaičių buvo nužudytos.

Kita didelė banga buvo jaučiama po Lietuvos įstojimo į ES. Tuomet į Angliją išsikraustė ir dalis nusikalstamo pasaulio, kur jie organizavo masinę prekybą žmonėmis. Kasdien iš Anglijos gaudavome po vieną, dvi aukas, nebežinojome ką daryti. Dabar tokių didelių prekybos žmonėmis srautų nebėra, tačiau ji vyksta nuolatos, tyliai ir tikslingai. Tiesiogiai taikomasi į jau minėtus pažeidžiamus žmones, tokius, kurie nesiskųs, jų neieškos artimieji, tad susekti ir sustabdyti nusikaltėlius darosi nepaprastai sunku. Tuo tarpu prekeiviai žmonėmis iš to uždirba beprotiškai didelius pinigus, tad yra linkę rizikuoti.

– Kiek prostitucijos ir prekybos žmonėmis aukų kasmet kreipiasi į jūsų organizaciją?

– Kasmet visoje Lietuvoje pagalbą teikiame 130-140 asmenų. Praėjusiais metais į mus besikreipusius nukentėjusiuosius galime suskirstyti į tam tikras grupes:

- 58% asmenų buvo prekybos žmonėmis aukos, parduotos už Lietuvos ribų. Tai vyrai, moterys ir vaikai, kilę iš įvairiausių mūsų miestų ir kaimų. Jų amžius 13-49 metai.
- 25% buvo moterys ir vaikai, įtraukti į prostituciją Lietuvoje. Jų kūnai pardavinėti šalies gatvėse, pakelėse, butuose, masažo salonuose, vakarėliuose, striptizo klubuose. Jų amžius 11-42 metai.
- 7% buvo seksualinių nusikaltimų bei pedofilijos aukos. Tai vaikai, moterys ir vyrai, nukentėję nuo pavienių ar į grupę susibūrusių nusikaltėlių, kurie aukoms buvo nepažįstamieji, draugai, bendradarbiai, artimiausi šeimos nariai. Nukentėjusiųjų amžius 3-52 metai.

- Ar dažnai nukentėjusieji išdrįsta kreiptis į teisėsaugą ir kaip jiems sekasi kovoti teismuose?
- Prostitucijos aukos labai retai bendradarbiauja su teisėsauga, dažniausiai – kai jau nėra kitos išeities. Tai lemia žema prostitucijoje esančių asmenų savivertė, patirtos traumos, nepasitikėjimas teisėsauga ir socialinėmis tarnybomis, nežinojimas, kur kreiptis pagalbos. Tačiau galiu drąsiai pasakyti, jog per ilgus darbo metus man teko matyti, kaip sugniuždytos, tryptos, prievartautos moterys išdrįsdavo pasipriešinti savo „šeimininkams“, duodavo parodymus, iškęsdavo ilgus procesus teismuose ir arogantiški *suteneriai* atsidurdavo už grotų.
- Ką manote apie siūlymus legalizuoti prostituciją Lietuvoje?
- Tai arba nesąžiningas, suinteresuotas siekis, arba visiškai neįsigilinimas į problemą. Ką gi čia galime legalizuoti? Prievartą? Žaginius ir prievartavimus? Be abejo, pirkėjas būtų tas, kuris išlošia – „mėsa“ būtų patikrinta, prie jos atsirastų saugus ir lengvas priėjimas. O koks orus pasijustų *suteneris* – sekso paslaugų organizatorius, sekso industrijos vadybininkas...

Užtenka bent šiek tiek daugiau tuo pasidomėti, kad suprastum, jog legalizacija neišsprendžia jokių problemų ir tik pagilina esamas. Tyrimai parodė, kad šalyse, kuriose prostitucija legali, padaugėja ir prekybos žmonėmis aukų, tai patvirtino ir Amsterdamo meras, sakydamas, kad jų sistema nepasiteisino ir sukontroliuoti prekybos žmonėmis mieste nepavyksta.

- Kokie įstatymų pakeitimai Lietuvoje padėtų į prostituciją įtrauktiems asmenims?
- Lietuvoje vienareikšmiškai – nustoti persekioti asmenis prostitucijoje, sustiprinti pirkėjų bei *sutenerių* atsakomybę, kurti pagalbos tarnybas norintiems pasitraukti iš prostitucijos ir padėti jiems palaipsniui, oriai sugrįžti iš užribio.

Jei nukentėjai ir ieškai pagalbos, skambink SOS
numeriu +3706 796 1617 arba ieškok daugiau informacijos
www.anti-trafficking.lt

SOS
NUMERIS
8 6 7 9 6 1 6 1 7
VEIKIA VISĄ
PARĄ

Pradėjus dirbti prie šio projekto, mano tikslas buvo dokumentuoti negirdimas prostitucijoje esančių žmonių gyvenimo istorijas. Mėginau sužinoti, ką jaučia savo kūną kitiems nuomojantis žmogus. Ar jis sąmoningai išgyvena viską, kas su juo vyksta, ar sugeba atskirti savo asmenybę nuo fizinio kūno? Taip pradėjau bendrauti su skirtingais prostitucijoje esančiais ar buvusiais žmonėmis ir greit supratau, kad apie jausmus mes nesikalbėsime. Tuo tarpu priešais mane atsivėrė nesuvokiamo žiaurumo ir išnaudojimo pasaulis, kuris egzistavo visiškai šalia, mano kaimyninėje gatvėje. Negana to, jį kūrė gerbiaimais ponais apsimetinėjantys vyrai, kurie trumpam pabėgę iš savo ofisų ir tėvelių susirinkimų mokyklose, kūrė paklausą į prostituciją klampindami lengvai pažeidžiamas moteris.

Nors kiekvieno sutikto žmogaus istorija buvo vis kitokia, jaučiau atsakomybę užrašyti pasakojimus tų, kurie viešumoje dažniausiai lieka nematomi. Manau, kad atėjo laikas ieškoti sprendimų, galinčių pakeisti brutalią šių žmonių realybę.

Eglė Plytnikaitė
www.egle.plytnikaite.com

Visų aprašomų moterų vardai buvo pakeisti vardan jų saugumo.

Ši knyga yra tarptautinio projekto „Gatvės Lelijos“ dalis, kuriame meno kalba pasakojamos į prostituciją įtrauktų asmenų patirtys skirtingose Europos šalyse. Daugiau apie projektą www.liliesofthestreets.com

*Mano nuoširdi padėka keliauja visiems,
kurie padėjo šiai knygai išvysti dienos šviesą.*

9 786094 089121